

Stavanger INP's partiprogram

2027 - 2031

Når Stavanger har styrke,
får folk trygghet.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Stavanger INP – Program 2027–2031

Når Stavanger har styrke, får folk trygghet.

Forord

Kapittel 1 – Eldrepolitikk

Verdighet kan ikke effektiviseres bort

Trygg omsorg, kapasitet før krise og respekt for livsinnsatsen

Kapittel 2 – Barnehage

Små barn trenger voksne med tid

Trygghet, varme og kvalitet i praksis – ikke i skjemaer

Kapittel 3 – Grunnskole

Ro til å lære – autoritet i klasserommet

Kunnskap, trygghet og tydelige rammer for barn og lærere

Kapittel 4 – Helse og omsorg

Hjelp før det blir dyrt og vondt

Nærhet, tilgjengelighet og tjenester som faktisk virker

Kapittel 5 – Legetjenester for barn og unge

Tidlig hjelp er ansvarlig politikk

Lav terskel, psykisk helse i sentrum og innsats der barna er

Kapittel 6 – Bymiljø og utbygging

En by for hverdagen – ikke bare for tegnebrettet

Boliger folk har råd til, tilgjengelighet og praktiske løsninger

Kapittel 7 – Innovasjon og næring

Vi bygger på det som virker

Jobber, kompetanse og verdiskaping – uten symbolpolitikk

Kapittel 8 – Innbyggerkontakt og medvirkning

Folk skal påvirke før beslutninger tas

Åpenhet, klart språk og reell medvirkning

Kapittel 9 – Ungdomspolitik

Unge skal ha plass – ikke bare en stemme
Trygg fritid, psykisk helse og reell innflytelse

KAPITTEL 10 – Stavanger skal være en enda bedre studentby

Mange unge velger å studere her, og det er positivt for hele byen

Kapittel 11 – Kultur og frivillighet

Felleskap før prestisje

Kapittel 12 – Økonomi og organisasjon

Ryddig styring er rettferdig styring
Mindre byråkrati, klare prioriteringer og respekt for skattepengene

Kapittel 13 – Små- og mellomstore bedrifter

Jobbene, tryggheten og hverdagen vår
En kommune som hjelper lokale bedrifter å lykkes

KAPITTEL 14 – Jordbruket og matsikkerhet

Stavanger er ikke bare en by. Det er også jord, dyrket mark og mennesker som produserer maten vi alle er avhengige av.

Kapittel 15 – Styring av Stavanger

Hvem har ansvaret når noe går galt?
Derfor vil INP endre hvordan Stavanger styres

Kapittel 16 - Naturvern og miljø – ansvar der det faktisk hører hjemme

Det snakkes mye om klima. Altfor lite om miljø.

Kapittel 17 – Flyktninger, ansvar og kommunens grense

Hjelp må være mulig for å være riktig

KAPITTEL 18 – Når hverdagen blir avgiftsbelagt

Bypakkene ble solgt inn som noe som skulle gjøre byene bedre å bo i.

KAPITTEL 19 – Samferdsel og kommunale veier

En kommune henger sammen når folk kommer seg fram

PROGRAMINNLEDNING – INP

Når Stavanger har styrke, får folk trygghet

Politikk handler i bunn og grunn om hverdagen til vanlige mennesker.

Om å kunne leve av eget arbeid. Ha råd til bolig. Kjenne trygghet når barna går på skolen. Vite at eldre blir tatt vare på. Oppleve at kommunen fungerer når du trenger den.

Altfor mange kjenner nå det motsatte.

Det blir dyrere å leve. Vanskeligere å komme inn på boligmarkedet. Tyngre å drive bedrift. Lengre avstand mellom folk og dem som bestemmer. Samtidig brukes store summer på prosjekter og symbolpolitikk som ikke gjør hverdagen lettere.

Det er ikke bærekraftig.

Stavanger er en sterk kommune med enorme muligheter. Vi har kompetanse, arbeidsfolk, næringsliv, naturressurser og mennesker som hver dag skaper verdier. Men styrken må brukes riktig.

Når arbeidsplasser svekkes, svekkes også velferden.

Når næringslivet presses, presses også kommunen.

Når skattepengene brukes feil, rammes folk først.

INP vil snu dette.

Vi vil føre en politikk som starter i virkeligheten – ikke i ideologi, prestisje eller fine ord.

Vi tror på arbeid, ansvar og sunn fornuft.

Vi tror på sterke lokalsamfunn, et næringsliv som får skape, og en kommune som prioriterer skole, helse, eldreomsorg, trygghet og gode nærmiljø.

Vi tror på løsninger som virker i praksis.

Dette programmet handler om hvordan Stavanger kan styres med større ærlighet, tydeligere prioriteringer og mer respekt for dem som betaler regningen.

Det handler om å bygge nedenfra – ikke styre ovenfra.

Det handler om å sette folk først.

For når Stavanger har styrke, får folk trygghet

KAPITTEL 1 – ELDREPOLITIKK

Når folk har arbeid og trygghet, fungerer hele Stavanger – alt annet bygger på det.

Stavangers eldre har båret byen på ryggen. De fortjener trygghet, ikke ventelister og bortforklaringer. INP vil bygge kapasitet før krisene kommer, styrke hjemmetjenesten og gi pårørende bedre støtte. Verdigheten skal tilbake i eldreomsorgen – og Stavanger skal være byen som holder ord.

Stavangers eldre har båret denne byen på ryggen. De fortjener trygghet – ikke ventelister og bortforklaringer. I dag blir for mange sittende alene hjemme altfor lenge, presset inn i en «bo hjemme»-politikk som har blitt en sovepute for manglende kapasitet. Det er ikke verdig. Og det finner vi oss ikke i.

Vi vil bygge og drifte flere sykehjem og omsorgsboliger, fordi verdighet ikke kan effektiviseres bort. Dette skal finansieres gjennom omprioriteringer – ikke økte skatter. Hjemmetjenesten skal være et løft, ikke et plaster. Trygghetsalarmer og moderne hjelpemidler skal gi frihet og trygghet, ikke skjule underbemanning.

Pårørende er en uvurderlig del av omsorgen. De skal møtes med respekt og støtte – ikke parkeringsjakt, hindringer og dårlig samvittighet. Kommunen skal gjøre det enklere å være pårørende, ikke tyngre.

Eldresentre skal være levende møteplasser. Steder med aktivitet, fellesskap og varme – ikke stille venterom for ensomhet. Mennesker trenger mennesker, også i alderdommen.

Demensomsorgen skal bygges rundt mennesket, ikke systemet. Vi vil utvikle en lokal demensstrategi som gir trygghet, forutsigbarhet og menneskelig omsorg – for både den som er rammet og de som står rundt.

Vi skylder våre eldre mer enn fine ord. Vi skylder dem handling. Stavanger skal være byen som holder det den lover.

Derfor vil vi bygge flere sykehjem og omsorgsboliger, styrke hjemmetjenesten og redusere unødvendig konsulentbruk. Eldreomsorgen i Stavanger skal være faglig sterk, stabil og nær.

KAPITTEL 2 – BARNEHAGE - En trygg start i livet er den beste investeringen Stavanger kan gjøre

Barnehagen er mer enn et tilbud. Den er starten på fellesskapet, starten på læring og starten på tryggheten mange barn tar med seg videre i livet. For mange familier er barnehagen også nøkkelen til å få hverdagen til å gå rundt, stå i jobb og skape trygghet hjemme.

Barnehagepolitikk handler derfor om langt mer enn pass og åpningstider. Det handler om barns utvikling, språk, sosial trygghet, likestilling, integrering og tidlig forebygging. Når barn blir sett tidlig, styrkes hele veien videre.

Kvalitet skapes ikke i dokumenter og planer. Den skapes av trygge voksne med tid, overskudd og faglighet. Når bemanningen er god og de ansatte får være tett på barna, senker skuldrene seg – både hos barn, ansatte og foreldre.

Lek skal være grunnmuren i barnehagen. I leken lærer barn språk, samspill, grenser, fantasi og trygghet. De lærer å vente på tur, løse konflikter og finne sin plass i fellesskapet. Dette kan ikke effektiviseres bort.

Fagfolkene i barnehagen må få tillit til å bruke kompetansen sin. Barnehagelærere og styрere kjenner barna, gruppene og hverdagen best. Politikernes rolle er å sikre gode rammer, nok bemanning og tydelige kvalitetskrav – ikke detaljstyre alt fra rådhuset.

Barnehage og helsestasjon skal samarbeide tettere. Når utfordringer fanges opp tidlig, kan små problemer løses før de vokser seg store. Det er bedre for barnet, bedre for familien og bedre for kommunen.

Familier lever ulike liv. Derfor må tilbudet være fleksibelt og tilpasset dagens arbeidsliv. Stavanger skal være en kommune som gjør det lettere å kombinere jobb, familieliv og trygg oppvekst.

Vi vil bygge barnehager der barn blir sett, foreldre kjenner trygghet og ansatte opplever stolthet i jobben sin. For en god barndom er ikke en utgiftspost. Det er en investering i hele byens framtid.

KAPITTEL 3 – GRUNNSKOLE

En skole som virker, bygges på arbeid, trygg økonomi – og voksne som er til stede.

Skolen skal være et sted der barn får ro, trygghet og tydelige rammer. I dag er det for mange elever som sitter i klasserommet uten å bli sett, og for mange lærere som blir strukket for langt i en hverdag der tiden ikke strekker til.

Skolen skal ikke være et sosialt eksperiment. Den skal være et sted der barn får ro til å lære.

Derfor vil INP verne lærernormen. Lærernormen er ikke et tillegg – den er en grunnmur. Uten nok voksne blir klasserommene større, tempoet høyere og forskjellene større. Det rammer alltid dem som trenger mest.

Klasser skal ikke bli så store at barn forsvinner i mengden. Rektor og lærere vet best hvordan ressursene skal brukes, men innenfor rammer som setter barnas læring og trygghet først.

Læreren skal være sjef i klasserommet – punktum.

Det betyr tydelig autoritet og full støtte når det smeller. Når en lærer stopper uro, vold eller trusler, skal kommunen stå bak læreren. Autoritet bygges ikke med roping eller straff, men med tydelige rammer, forutsigbare regler og nok voksne til stede. Når læreren vet at hjelp er nær, kan grenser settes rolig og trygt.

Forebygging er avgjørende. Når lærere har tid til relasjon, lek, samspill og praktisk arbeid, kan de gripe inn tidlig – før konflikter vokser seg store. Det gir tryggere klasser og bedre læringsmiljø for alle.

Lærere og rektorer er skolens fagpersoner. De kjenner elevene, klassen og hverdagen best. Derfor mener INP at det er lærere og skoleledelse som skal utvikle undervisningen – innenfor tydelige rammer satt av politikerne.

INP vil gi skolene større faglig handlingsrom. Rektor og lærere skal sammen kunne utforme lokale undervisningsopplegg som tar hensyn til elevenes behov, skolens sammensetning og det læringsmiljøet som faktisk finnes. Én mal passer ikke for alle skoler.

Politikernes rolle er å sette klare rammer, sikre nok ressurser og stille krav til trygghet, læring og kvalitet – ikke å detaljstyre metoder og undervisningsformer. Når fagfolk får tillit og ansvar, blir undervisningen bedre og mer treffsikker.

Skolen bygges best nedenfra, av dem som står i klasserommet hver dag – ikke ovenfra av systemer som aldri møter elevene.

Reell inkludering betyr mer enn å sitte i samme rom.

Noen barn trenger andre løsninger for å lykkes. Når fellesskapet ikke gir trygghet eller læring, skal skolen ha alternative arenaer og nok voksne til å gi tilpasset opplæring – uten at barn blir gjort usynlige midt i klassen.

De første skoleårene skal handle om det viktigste: lesing, skriving og grunnleggende ferdigheter. Barn skal lære å lese i bøker, skrive for hånd og regne med forståelse. Blyant og papir gir ro, sammenheng og mestring. Det gir også foreldremulighet til å følge med og hjelpe barna hjemme.

Bøker skal være et grunnleggende undervisningsmateriale i skolen.

Fysiske lærebøker gir struktur, progresjon og forutsigbarhet – særlig for de barna som trenger det mest. Skolen skal ikke gjøre barna avhengige av skjerm for å lære det mest grunnleggende.

Skjerm og mobil skal ikke ta over barnas skolehverdag.

INP vil ha mobilfri skole for de yngste, og klare rammer for skjermbruk i undervisningen. Skjerm skal brukes når det faktisk gir læringseffekt – ikke fordi det er lettest, billigst eller ser moderne ut.

Barn trenger å øve på konsentrasjon, tilstedeværelse og samspill. Det lærer de ikke av varslere, apper og konstant avbrytelse. Skolen skal være et sted der barna er mentalt til stede – ikke fanget i en skjerm.

Lek har også en naturlig plass i skolen.

Lek er ikke fravær av læring – det er en del av den. I lek sosialiseres barna. De forhandler, diskuterer, blir uenige og krangler. Nettopp der skjer viktig læring som en ikke kan lese seg til.

Når barn havner i konflikt, skal læreren ha tid og rom til å trå inn og lære bort konfliktløsning, grenser og respekt. Dette er dannelse i praksis. Det kan ikke erstattes av skjemaer, programmer eller nye rapporteringskrav.

Lek gir trening i språk, samspill og selvkontroll. Den gir læreren innsikt i dynamikken i klassen og mulighet til å gripe tidlig inn før små problemer vokser seg store. Derfor er lek et pedagogisk grep – ikke noe som må presses ut for å få plass til mer teori.

Mobbing skal møtes med handling, ikke papirarbeid. Hvis noen må flyttes, skal det være den som mobber – aldri offeret. Trygghet kommer først.

Skolen skal også gi flere veier til mestring. Praktiske fag krever utstyr, rom og ressurser. Det koster mer enn teori alene. Men alternativet koster langt mer.

INP vil prioritere praktisk læring fordi tidlig mestring forebygger utenforskap, uro og frafall. Når barn får bruke hendene, se sammenhenger og lykkes på flere måter, sparer samfunnet store kostnader senere i livet.

Skolen skal ikke stå alene. INP vil legge til rette for samarbeid med lokalt arbeidsliv, fagmiljøer og bedrifter, slik at utstyr, kompetanse og arenaer kan deles. Fremtidens fagarbeidere og yrkesstolthet skapes lokalt – i samspill mellom skole og arbeidsliv.

Ressurser skal brukes smartere, ikke spres tynt utover. Noen skoler kan være ressursentre for praktiske fag, slik at flere barn får tilgang uten at hver skole må bygge alt selv.

Å investere i praktisk læring er ikke sløsing. Det er ansvarlig prioritering – og god samfunnsøkonomi.

En skole med ro, voksne til stede, bøker på pulten, blyant i hånden, rom for lek og begrenset skjermbruk gir tryggere barn og bedre læring over tid. Det er også en av de beste investeringene et samfunn kan gjøre.

Når barn får et godt grunnlag i grunnskolen, vokser de opp til trygge innbyggere som bidrar – i arbeid, i næringsliv og i lokalsamfunnet. Det er i klasserommet fremtidens arbeidstakere, fagfolk, innovatører og gründere formes.

Å investere i nok voksne, tid og trygghet i skolen koster mindre enn å reparere utenforskap, frafall og livslange problemer i etterkant. Forebygging er ikke bare god omsorg – det er god samfunnsøkonomi.

Trygghet handler også om byggene barna oppholder seg i hver dag. Ingen skal bli syke av å gå på skolen. Derfor vil INP gjeninnføre fast vaktmesterfunksjon på skolene. Små feil skal tas tidlig – før de blir dyre og helseskadelige.

Foreldre er skolens viktigste samarbeidspartner. Når skole og hjem trekker i samme retning, vinner barnet.

INP vil styrke hjem-skole-samarbeidet ved å gi lærere tid og rom til tidlig dialog med foreldre – før små problemer vokser seg store. Samarbeid fungerer ikke gjennom flere skjemaer og digitale systemer, men gjennom tydelig kommunikasjon og gjensidig ansvar.

Skolen skal være tydelig på forventninger til foreldre, og foreldre skal inviteres inn som aktive medspillere i barnas skolehverdag – ikke bare når det allerede har gått galt. FAU og

foreldre skal brukes tidligere og mer systematisk i arbeidet med klasse miljø, trivsel og forebygging.

Vi vil bygge en skole med ryggrad, varme og tydelige grenser.

En skole der læreren har autoritet, elevene har ro – og voksne faktisk er til stede i barnas liv, hver eneste dag.

Dette er forskjellen på politikk som forklarer – og politikk som virker.

KAPITTEL 4 – HELSE OG OMSORG

Gode helsetjenester krever et solid økonomisk fundament, og det skapes av folk som jobber.

Helse og omsorg handler om mennesker som trenger trygghet, ikke om budsjetter som skal se pene ut. Når livet vakler, skal Stavanger være kommunen som holder deg oppe – ikke den du må kjempe mot.

I dag må altfor mange forklare historien sin igjen og igjen, vente for lenge eller bli sendt hjem med beskjed om å «se det an». For mange faller mellom stoler i et system der ansvar er spredt og ingen har helhetsblikket. Det skaper utrygghet, avmakt og unødvendige kriser. Dette må snus.

Helse- og omsorgstjenestene skal organiseres slik at folk møter færre personer og får én tydelig kontakt å forholde seg til. Små, faste team og klarere ansvar gir trygghet for brukerne og bedre faglig arbeid for de ansatte. Når ansvar er plassert, blir hjelpen mer treffsikker.

Omsorgstjenestene skal møte folk tidlig – før problemene vokser seg store. Tidlig innsats handler ikke om planer og strategier, men om nærhet i hverdagen: at noen ringer tilbake, at noen kommer når de skal, og at hjelpen faktisk virker.

De hjemmebaserte tjenestene skal styrkes kraftig. Det betyr flere ansatte, høyere fagkompetanse og mindre papirarbeid. Tjenestene skal bygges rundt kontinuitet og trygghet, ikke stoppeklokke og gjennomtrekk. Færre ansatte innom samme hjem og mer ansvar gir tryggere brukere og bedre arbeidsforhold for de ansatte. Byråkrati skal kuttes – ikke kvalitet.

Psykisk helse er en krise det snakkes mye om, men handles for lite på. Barn, unge, voksne og eldre skal få hjelp før det smeller – ikke etter sammenbrudd, lange ventelister og henvisningsrunder. Hjelpen skal være tilgjengelig når behovet oppstår.

Psykisk helse må bygges som faste fagmiljøer i kommunen, ikke som midlertidige prosjekter og planer som forsvinner. Intern kompetanse skal styrkes, og oppfølgingen

skal være stabil, forutsigbar og menneskelig. Tidlig innsats er bedre for mennesker – og billigere for kommunen.

Rusomsorgen skal møte mennesker med verdighet, tydelige rammer og ansvar. Ingen skal falle mellom etater og bli stående alene i runddansen mellom systemer.

Oppfølgingen skal være sammenhengende og helhetlig.

Teknologi skal brukes med klokskap. Den kan gi trygghet, bedre oversikt og frigjøre tid for ansatte, men skal aldri erstatte menneskelig omsorg. Digitale løsninger skal støtte fagfolk – ikke skyve ansvar over på brukerne.

Tennene er en del av kroppen. Derfor skal tannhelse ikke være et klasseskille. Ingen skal måtte utsette nødvendig behandling fordi lommeboken er tom. God helse starter i hverdagen – ikke først når krisen er et faktum.

Når livet vakler, skal Stavanger stille opp. Derfor må fagmiljøene styrkes, byråkratiet reduseres og den interne kompetansen bygges. Helse- og omsorgstjenestene skal fungere i virkeligheten – ikke bare i budsjetter, planer og systemer.

Dette er forskjellen på et system som skyver folk rundt – og en kommune som tar ansvar.

KAPITTEL 5 – LEGETJENESTER FOR BARN OG UNGE

Tidlig hjelp er mulig når kommunen har arbeidsplasser og inntekter som gir handlingsrom.

Barn og unge skal aldri måtte vente på å bli tatt på alvor. Når behovet for hjelp oppstår, skal kommunen stille opp – ikke sende barn og familier inn i køer, ventelister og systemer som skyver ansvaret videre.

I dag møter altfor mange familier stengte dører, lange ventetider og tjenester som ikke henger sammen. Barn og unge blir sendt rundt i ring, akkurat i den fasen der tid betyr mest. Det skaper utrygghet, forverrer problemer og gjør veien tilbake lengre enn nødvendig.

Hjelpen skal komme tidlig. Skolehelsetjenesten og helsestasjonene skal være tilgjengelige, synlige og bemannet med nok fagfolk til å møte barn og unge når de faktisk trenger det. Lav terskel for hjelp og høy tillit til at noen tar ansvar er avgjørende.

Psykisk helse for barn og unge skal være en hovedsak – ikke et vedlegg i et budsjett. Mange unge bærer på uro, press og usikkerhet. Når de ber om hjelp, skal de møtes med varme, tydelige rammer og profesjonell støtte som virker i praksis.

For å nå barna tidligere, skal hjelpen også kunne være oppsøkende. Mobile team skal kunne møte barn og ungdom der behovene faktisk er – på skolen, hjemme, på fritidsarenaer eller der den unge selv føler seg trygg. Tjenestene må tilpasses menneskene, ikke omvendt.

Tidlig innsats reduserer behovet for tyngre og dyrere tiltak senere. Når hjelp gis før problemene setter seg fast, spares både mennesker og samfunn for store belastninger. Ingen barn skal falle mellom stolene fordi systemet er vanskeligere å finne fram i enn hjelpen.

Legetjenestene for barn og unge skal gi trygghet, klare svar og tidlig oppfølging. Små bekymringer skal tas på alvor før de vokser seg store.

Når våre yngste trenger oss, skal Stavanger være en kommune som stiller opp uten å nøle. En kommune der barn og unge blir sett, hørt og fulgt opp – tidlig, trygt og med ansvar.

KAPITTEL 6 – BYMILJØ OG UTBYGGING - En by for hverdagen – ikke bare for tegnebrettet

Stavanger vokser. Det er positivt. Men vekst må skje på en måte mennesker faktisk kan leve med. Altfor ofte presses det fram løsninger som ser flotte ut i planer og presentasjoner, men som gjør hverdagen mer tungvint for dem som bor her. Parkering forsvinner. Veier blir dårligere tilgjengelige. Boligprisene presses opp. Praktiske behov nedprioriteres.

Slik bygger man ikke en god by.

Byutvikling skal starte med menneskene som lever livene sine her hver dag.

Nye boligområder skal planlegges med skole, barnehage, grøntområder, trafiksikkerhet og hverdagslogistikk fra starten av – ikke repareres i etterkant.

Boliger skal være noe vanlige folk har råd til.

Stavanger skal ikke utvikles til en by der bare de mest velstående kommer inn på boligmarkedet. Unge familier, førstegangskjøpere og vanlige arbeidstakere må også ha en framtid her.

Kommunen skal bruke samarbeid med boligbyggelag og seriøse aktører aktivt for å få fram rimeligere boliger, familieboliger og seniorvennlige løsninger.

Vi trenger ikke bare flere boliger. Vi trenger riktige boliger.

Fortetting skal skje med fornuft. Folk trenger lys, luft, uteområder og trivsel – ikke bare flest mulig kvadratmeter presset inn på minst mulig plass.

Nabolag skal utvikles, ikke overbelastes.

Byen skal ha tilstrekkelig med parkeringsplasser – både i sentrum og bydelene.

Folk bruker bil fordi de ofte må, ikke fordi det er hobby. Det skal være mulig å handle, besøke eldre, levere barn, drive håndverkstjenester og komme seg på jobb uten at hverdagen gjøres unødvendig vanskelig.

Et levende sentrum trenger tilgjengelighet.

Når det blir vanskelig å parkere, vanskelig å komme fram og dyrt å bruke byen, taper butikker, serveringssteder og kulturliv.

Kollektivtrafikken skal fungere i praksis. Flere avganger, bedre dekning og løsninger som faktisk tar folk dit de skal.

Bil og kollektiv er ikke motsetninger. En moderne by trenger begge deler.

Prosjekter skal vurderes etter nytte – ikke prestisje.

Dyre løsninger som beslaglegger byrom, svekker framkommelighet eller gir liten verdi for innbyggerne skal prioriteres bort.

Pengene skal brukes der folk merker forskjellen.

Nærmiljø betyr mer enn mange politikere forstår.

Trygge lekeplasser, rene parker, gode gangveier, benker, lys, grøntområder og møteplasser skaper trivsel langt mer enn dyre signalprosjekter.

Stavanger skal vokse med både hjerte og hode.

En by bygget for mennesker som bor her.

Ikke bare for dem som tegner den.

INP vil bygge en by som fungerer i virkeligheten.

KAPITTEL 7 – INNOVASJON OG NÆRING

Arbeid og lokale bedrifter er selve motoren som holder Stavanger i gang – hver eneste dag.

Stavanger er en by som skaper verdier. Energi, teknologi og høy kompetanse har gjort regionen til en av Norges viktigste drivere for verdiskaping. Dette er ikke en by som sitter og venter på utvikling – det er en by som skaper den.

Likevel har næringspolitikken de siste årene vært preget av forvirring, symbolpolitikk og for liten forståelse for hva som faktisk skaper arbeidsplasser. Når rammevilkårene blir uforutsigbare og byråkratiet vokser, taper både bedrifter og ansatte.

Næringspolitikken skal ta utgangspunkt i virkeligheten – ikke i prestisjeprojekter og politiske moter. Lokale bedrifter trenger arbeidsro, forutsigbarhet og tillit for å kunne investere, vokse og skape jobber.

Stavanger skal være en magnet for gründere, fagfolk, investorer og talent. Tilgang på kapital er avgjørende for at ideer kan bli til arbeidsplasser. Derfor må det legges til rette for lokale investeringsordninger som bidrar til verdiskaping her hjemme, i prosjekter med tydelig målbar nytte – ikke i symbolsatsinger uten effekt.

Koblingen mellom næringsliv, forskning og utdanning skal styrkes. Ny teknologi skal ikke bare importeres – den skal utvikles lokalt, av mennesker som kjenner energisektoren, havet, industrien og regionens særpreg. Kompetansen som allerede finnes i Stavanger, skal brukes bedre og oftere.

Energi- og industriklyngen i regionen er en av våre største styrker. Den representerer unik kompetanse som ikke kan kopieres, men som kan videreutvikles. Erfaringene fra olje og gass gir grunnlag for innovasjon på tvers av bransjer – fra automasjon og robotikk til havbruk, maritim sektor, romfart og medisinsk teknologi.

Små og mellomstore bedrifter er ryggraden i lokalt arbeidsliv. Kommunen skal være en samarbeidspartner, ikke en bremsekloss. Unødvendige krav, kompliserte prosesser og stadige politiske omkamper skaper usikkerhet og hindrer investeringer. Forutsigbarhet og tillit gir rom for vekst.

Innovasjon skjer ikke i skjemaer. Den skjer når mennesker med kompetanse, ideer og vilje får rom til å prøve, feile og lykkes. Stavanger skal være et sted der ideer får luft, kapital får retning og gründere får en reell sjanse til å lykkes.

Arbeid og verdiskaping er grunnlaget for trygghet, velferd og sterke fellesskap. En by som tar vare på næringslivet sitt, tar også vare på framtiden sin. Stavanger skal lede gjennom kompetanse, samarbeid og realisme – ikke gjennom symbolpolitikk.

KAPITTEL 8 – INNBYGGERKONTAKT OG MEDVIRKNING

Når folk skaper verdiene, skal de også ha reell innflytelse på hvordan kommunen styres.

Politikken i Stavanger skal ikke foregå bak lukkede dører. Innbyggerne skal få påvirke før beslutningene tas – ikke bli informert etter at alt er avgjort. Åpenhet, innsyn og forståelig språk er en forutsetning for tillit.

Altfor ofte oppleves politikken som noe som skjer i møterom, dokumenter og prosesser folk aldri får se eller forstå. Det skaper avstand og mistillit, og gir en følelse av at kommunen lever sitt eget liv. Det er et demokratisk problem som må tas på alvor.

Innbyggerne skal få reell innsikt i saker tidlig i prosessen. Politikk skal være åpen, tilgjengelig og mulig å forstå for vanlige folk. Byråkratspråk skaper avstand. Klart og ærlig språk skaper tillit.

Medvirkning skal skje før beslutninger tas – ikke brukes som pynt i etterkant. Når innbyggere engasjerer seg, skal det ha betydning for utfallet. Innspill skal vurderes, synliggjøres og få konsekvenser. Demokratisk deltakelse er ikke en formalitet, men en del av styringen.

Bydelsutvalg, borgerpanel og åpne møter skal være reelle arenaer for innflytelse. De skal brukes aktivt for å fange opp lokale behov, erfaringer og løsninger – og gi folk nærhet til beslutningene som påvirker hverdagen deres.

Digitale verktøy kan gjøre det enklere å delta, men ekte medvirkning handler om mer enn teknologi. Det handler om å bli lyttet til, bli tatt på alvor og oppleve at stemmen betyr noe.

Stavanger er en mangfoldig by, og det er en styrke. Unge og eldre, arbeidstakere og foreldre, minoriteter og nyinnflyttede skal alle oppleve at det finnes en reell vei inn i fellesskapet og demokratiet.

Demokrati fungerer bare når folk blir tatt på alvor. Det forplikter. Politikken skal ikke gjemmes bort. Innbyggerne skal påvirke før beslutninger tas. Åpenhet og innsyn skal være normen – ikke unntaket.

Stavanger skal være en kommune der det er lett å forstå, lett å delta – og mulig å få gjennomslag.

KAPITTEL 9 – UNGDOMSPOLITIKK

En trygg framtid for unge starter med et samfunn der arbeid og muligheter finnes lokalt.

Ungdom i Stavanger skal ikke bare få lov til å snakke – de skal få være med og bestemme. Når unge engasjerer seg, skal det få betydning. En by som tar ungdom på alvor, bygger framtid med ryggrad.

Altfor lenge har ungdomspolitikken vært full av fine ord uten reell virkning. Unge har fått mikrofon, men ikke makt. Det skaper avstand, apati og mistillit. Det må ta slutt.

Ungdomsrådet skal være en reell kraft i kommunen – ikke en dekorasjon. Når unge peker på problemer, muligheter eller løsninger, skal det tas på alvor og få konsekvenser. Medvirkning skal skje før beslutninger tas, ikke som en høflig gest i etterkant.

Unge trenger steder der de kan være seg selv, finne fellesskap og kjenne mestring. Fritidstilbudene i Stavanger skal være trygge, mangfoldige og tilgjengelige for alle – ikke bare for dem som allerede passer inn. Idrett, musikk, kunst, gaming, motor, teknologi og kreative miljøer er ikke luksus. Det er viktige arenaer for tilhørighet og utvikling.

Unge trenger rom – ikke flere pekefinger. Når ungdom får ansvar og tillit, vokser de. Når alt handler om kontroll, trekker de seg unna.

Psykisk helse blant unge er en av vår tids største utfordringer. Mange lever med et press og en uro voksne ofte undervurderer. Hjelpen må være tilgjengelig når behovet oppstår – ikke etter lange køer og avslag. Tidlig støtte gir bedre liv for den enkelte og forebygger større problemer senere.

Stavanger skal møte unge med realistisk framtidstro, ikke dommedagsretorikk. Unge skal kjenne at det finnes en vei videre – til arbeid, utdanning, fellesskap og et meningsfylt liv her hjemme.

Unge er ikke et problem som skal håndteres. De er en ressurs som skal løftes. En by som investerer i ungdom, investerer i sin egen framtid.

Stavanger skal være en by der unge blir sett, hørt og gitt reell innflytelse – og der framtidstro ikke bare snakkes om, men faktisk kan leves.

KAPITTEL 10 – Stavanger skal være en enda bedre studentby

Stavanger har mye å være stolt av. Vi har et voksende universitet, sterke fagmiljøer, et næringsliv med store muligheter og en region som trenger kompetanse for framtiden. Hvert år velger mange unge å studere her. Det er bra for byen, bra for arbeidslivet og bra for framtiden vår.

Men det holder ikke å kalle seg studentby. Stavanger må også være en by som fungerer i praksis for dem som studerer her.

For INP handler dette om noe enkelt: Når unge mennesker velger Stavanger, skal de møtes med muligheter, ikke unødvendige hindringer.

En egen temaplan for studentbyen Stavanger

Studentpolitikken må samles og løftes. INP vil ta initiativ til en egen temaplan for studentbyen Stavanger, utarbeidet i samarbeid med Universitetet i Stavanger, Studentsamskipnaden, studentorganisasjonene og næringslivet. Målet skal være å gjøre Stavanger til en av Norges mest attraktive studentbyer.

Flere studentboliger – raskere bygget

For mange studenter møter et presset leiemarked og høye kostnader. INP vil stille egnede tomter til disposisjon, prioritere raskere regulering og sikre flere studentboliger nær campus og kollektivknutepunkt.

Billigere og bedre transport

Studenter har ofte stram økonomi. Derfor vil INP arbeide for rimeligere studentbilletter og et kollektivtilbud som fungerer bedre på kvelder, helger og mellom studiested, bolig og sentrum.

Psykisk helse må tas på alvor

Mange studenter kjenner på press, ensomhet og stress. Hjelpen må være nær og enkel å få. INP vil styrke lavterskel psykisk helsehjelp, bedre

samarbeidet mellom kommune og Studentsamskipnaden, og arbeide for at Helsestasjon for ungdom også skal være et reelt tilbud for flere studenter.

Fra studie til jobb i Stavanger

For mange tar utdanning i Stavanger og flytter videre etterpå. Det taper hele regionen på. INP vil koble studenter tettere til lokalt arbeidsliv gjennom praksisplasser, trainee-ordninger, deltidsjobber og samarbeid med næringslivet.

Studentfamilier skal også lykkes

Studenter med barn trenger trygghet og forutsigbarhet. INP vil prioritere barnehageplasser og jobbe for gode løsninger nær bolig, campus eller kollektivakse.

Studentidrett, frivillighet og kultur

En god studentby handler også om fellesskap. INP vil støtte studentidretten, studentfrivilligheten og kulturtilbud som skaper tilhørighet, aktivitet og møteplasser.

Studentene skal høres

De som lever studentlivet kjenner utfordringene best. INP vil ha faste dialogmøter med studentorganisasjonene og sikre at studentenes stemme blir hørt i saker om bolig, transport, byutvikling og velferd.

Kort oppsummert

Stavanger har mye på plass, men kan bli langt bedre. INP vil gjøre byen lettere å studere i, lettere å leve i og lettere å bli værende i. Når studenter lykkes, vinner hele Stavanger.

KAPITTEL 11 – KULTUR OG FRIVILLIGHET

Fellesskap før prestisje

Et levende kulturliv vokser best i en kommune der arbeidsplasser gir trygg økonomi og rom for fellesskap. Kultur kan ikke bygges på gjeld, prestisje og signalpolitikk – den må vokse nedenfra, av mennesker som deltar.

Kultur i Stavanger skapes av folk. I korps og kor, i idrettslag, bandrom, amatørteater, ungdomshus og frivillige fellesskap. Det er her bredden lever, talentene vokser fram og fellesskapet bygges – i hverdagen, ikke på røde løpere.

Kultur er ikke store bygg og fine fasader. Kultur er det som skjer når mennesker møtes, skaper noe sammen og kjenner tilhørighet. Nettopp derfor må kulturpolitikken settes opp rundt aktivitet, mennesker og innhold – ikke rundt kostbare signalbygg.

Offentlige kulturmidler skal brukes der de gir mest fellesskap. Breddekultur og frivillighet skal prioriteres foran prestisjeprosjekter som binder opp milliarder og presser ut helt grunnleggende kommunale oppgaver. Så lenge skole, helse og eldreomsorg er under press, kan ikke nye kulturbygg til flere milliarder forsvares. Økonomisk ansvar er også kulturpolitikk.

Kommunen skal være en støttespiller for lokale lag, foreninger og amatørmiljøer – ikke en dirigent som styrer kulturlivet ovenfra. Tilskuddsordninger skal være enkle, forutsigbare og rettferdige, slik at frivillige kan bruke tiden sin på aktivitet og fellesskap, ikke på papirarbeid.

Kultur skaper identitet, trivsel og tilhørighet. Den gir unge en plass å høre til, voksne et fellesskap å bidra i, og eldre en arena for deltakelse. En kulturpolitikk som er nært folk, bygger sterkere lokalsamfunn enn enhver monumentalscene.

Stavanger skal være en by der mange får delta – ikke en by der noen få prosjekter tar all plassen. Fellesskap skal veie tyngre enn prestisje.

KAPITTEL 12 – ØKONOMI OG ORGANISASJON - Ryddig styring er rettferdig styring

En kommune kan bare bruke penger som først er skapt av mennesker som jobber, driver bedrifter og bidrar hver eneste dag. Når verdiskapingen svekkes, svekkes også grunnlaget for skole, helse, eldreomsorg og trygghet. Derfor må Stavanger styres med nøkternhet, ansvar og respekt for innbyggernes penger.

Altfor ofte brukes fellesskapets midler på prosjekter som gir flotte overskrifter, men liten verdi i hverdagen. Nye planer, nye omorganiseringer, dyre konsulenter og symboltiltak vokser fram, mens grunnleggende tjenester presses.

Det er feil prioritering.

Pengene skal først gå til det folk er avhengige av:

Trygge skoler.

God eldreomsorg.

Tilgjengelig helsehjelp.

Trygge nærmiljø.

Veier og infrastruktur som fungerer.

Ikke til prestisjeprosjekter som politikere kan klippe snor for.

Økonomistyringen skal være stram, forutsigbar og faktabasert.

Hver større satsing skal vurderes opp mot alternativ bruk av pengene. Hva må vente?

Hva kuttet? Hva får innbyggerne igjen?

Slike spørsmål skal stilles før vedtak – ikke etterpå.

Konsulentbruken skal reduseres kraftig.

Kompetansen må bygges i kommunen, ikke leies inn dyrt år etter år. Stavanger har mange dyktige ansatte. De skal brukes bedre og lyttes mer til.

Byråkrati skal kuttes med klokskap.

Målet er ikke færre ansatte for enhver pris. Målet er flere hender der folk trenger dem – og færre skrivebord der systemet vokser av seg selv.

Systemer skal støtte tjenestene, ikke stjele tid fra dem.

Digitalisering skal brukes der det gir reell gevinst: raskere svar, mindre dobbeltarbeid, bedre innsyn og enklere kontakt med kommunen.

Teknologi er et verktøy – ikke et mål i seg selv.

Innbyggerne skal få større innflytelse over prioriteringene. Åpenhet om pengebruk og tydelige valg bygger tillit.

Folk tåler prioriteringer når de opplever at de er ærlige og rettferdige.

Stavanger skal være en kommune som lever innenfor sine rammer, tar vare på verdiene sine og setter innbyggernes behov først.

En kommune som styrer ryddig, styrer også rettferdig.

Ikke mer sløsing.

Ikke mer tåkeprat.

Ikke flere dyre omveier.

Men ansvarlig styring som virker.

INP vil bruke pengene på folk – ikke på system.

Kapittel 13 – Små- og mellomstore bedrifter:

Når lokale bedrifter lykkes, får hele Stavanger trygghet, jobber og sterke fellesskap.

Små- og mellomstore bedrifter er ikke en interessegruppe. De er hverdagen i Stavanger. Det er her folk jobber, her lærlinger får sin første sjanse, og her verdiene skapes som betaler for skole, helse og omsorg.

Når småbedriftene sliter, merker hele byen det raskt. Når de går godt, får flere en trygg jobb, kommunen får stabile inntekter, og færre blir avhengige av offentlige ordninger. Derfor er dette ikke bare næringspolitikk. Det er velferdspolitik.

Altfor mange småbedrifter møter i dag en kommune som er for tung, for treg og for lite forutsigbar. Saksbehandling tar for lang tid. Kravene er ofte tilpasset store konsern, ikke lokale virksomheter. Offentlige anbud er så kompliserte at mange gir opp før de i det hele tatt får levert tilbud. Resultatet er færre lokale arbeidsplasser – og mer makt samlet hos de største.

Slik kan det ikke fortsette.

En liten bedrift tåler ikke å vente i måneder på svar. Når en søknad blir liggende, settes investeringer og ansettelser på vent. Kommunen skal derfor ha klare og forpliktende tidsfrister i saksbehandlingen, slik at bedrifter vet hvor de står og kan planlegge hverdagen sin.

Stavanger kjøper inn varer og tjenester for store beløp hvert år. Mer av disse innkjøpene skal gå til lokale små- og mellomstore bedrifter, slik at skattepengene i større grad blir igjen i byen – som arbeidsplasser, lærlingeplasser og lokal verdiskaping.

Anbudene skal være rettfærdige og mulige å delta i. De skal forenkles og deles opp, slik at små og mellomstore bedrifter faktisk kan konkurrere. Kravene skal handle om kvalitet og pris – ikke om hvem som har mest papir og størst administrasjon.

Småbedrifter lever ikke av fireårsbudsjetter. De lever måned for måned. Stadige endringer i avgifter, gebyrer og krav gjør det risikabelt å ansette og investere. Kommunale rammer må være stabile og forutsigbare, slik at bedrifter tør å ta folk inn – nå, ikke en gang senere.

Kommunen skal møte næringsdrivende med veiledning og samarbeid, ikke automatisk mistenkeliggjøring. Stavanger skal være en kommune som hjelper bedrifter å lykkes, ikke en motpart som leter etter feil.

Yrkesfag og fagarbeidere er ryggraden i Stavanger. Små bedrifter skal ha reell mulighet til å ta inn lærlinger, slik at unge får en vei inn i arbeidslivet, og bedriftene får den kompetansen de trenger for å vokse videre.

Når små og mellomstore bedrifter får vokse, får folk jobb.

Når folk har jobb, får kommunen inntekter.

Når kommunen har inntekter, kan velferden styrkes uten å jage folk med nye avgifter.

Stavanger skal være en kommune der det er mulig å starte, drive og utvikle en liten eller mellomstor bedrift – ikke bare på papiret, men i virkeligheten.

KAPITTEL 14 – JORDBRUK OG MATSIKKERHET

Mat skapes av folk – ikke av politiske slagord

Stavanger er ikke bare en by. Det er også jord, dyrket mark og mennesker som produserer maten vi alle er avhengige av. Etter sammenslåingen med Rennesøy og Finnøy er Stavanger blitt en av landets viktigste jordbrukskommuner. Det forplikter.

Bonden er ikke en særinteresse. Bonden er beredskap, arbeidsplasser og trygghet på tallerkenen.

Likevel øker presset. Ikke bare fra økonomi og byråkrati, men fra arealbruk, energipolitikk og vedtak som bit for bit svekker matjorda og produksjonsgrunnlaget vårt.

For uten bonden – ingen mat.

INP mener jordbrukspolitikken må tilbake til virkeligheten. Derfor vil vi gjøre konkrete grep i Stavanger:

Kommunen skal føre en streng jordvernløse. Dyrka og dyrkbar mark skal ikke bygges ned til bolig, næring eller energiprojekter. Matjord er ikke reserveareal. Det er en ressurs vi er helt avhengige av.

Storskala solkraft på land skal ikke etableres på matjord eller verdifull natur. Å dekke store områder med solcellepaneler er ikke bærekraft dersom resultatet er nedbygging av natur og matproduksjon. Det er symbolsk klimapolitikk med varige konsekvenser.

Vindkraft på land i Stavanger skal avvises. Natur, landskap og nærmiljø skal ikke industrialiseres for å dekke kraftbehov skapt av politiske vedtak uten lokal forankring.

Utbygging av høyspentlinjer og master skal vurderes med langt større hensyn til natur, landbruk og lokalsamfunn. Inngrep skal begrenses, og kabling vurderes der det er mulig.

Biogassanlegg skal vurderes nøkternt og realistisk. Slike anlegg kan ha en rolle der de er samfunnsøkonomisk fornuftige, men ikke dersom de er avhengige av varige subsidier, høyt strømforbruk eller store belastninger for nærmiljøet. Lukt, transport og energibehov skal tas på alvor. Nye anlegg bør i størst mulig grad sikre egen energiforsyning.

Kraftkrevende industri som datasentre og batterifabrikker skal ikke etableres uten dokumentert lokal nytte, sikker krafttilgang og tydelig verdiskaping tilbake til lokalsamfunnet. Stavanger skal ikke si ja til høyt strømforbruk som gir få arbeidsplasser og høyere press på strømmettet.

Ingen nye store kraftforbrukere skal godkjennes uten at konsekvensene for innbyggere, næringsliv og strømpriser er grundig vurdert.

Saksbehandling som berører landbruk skal prioriteres. En bonde kan ikke vente i månedsvis på svar om investeringer, bygg eller drift. Stavanger skal ha tydelige tidsfrister og én klar kontakt inn mot kommunen.

Kommunen skal bruke sin innkjøpsmakt klokere. Skoler, sykehjem og kommunale tjenester skal i større grad kjøpe mat fra lokale produsenter der det er mulig. Det gir bedre kvalitet, kortere transport og sterkere lokal verdiskaping.

Det skal bli enklere å drive tilleggsnæring på gård. Gårdsutsalg, foredling og småskala produksjon skal møtes med ja-holdning og rask behandling.

Stavanger skal samarbeide tettere med landbruket om beredskap. Lokal matproduksjon skal være en del av kommunens beredskapsplaner – ikke en ettertanke.

Dette handler om å ta valg.

Vi kan fortsette å bygge ned jord og natur bit for bit, samtidig som vi gjør oss mer avhengige av import og sårbare systemer.

Eller vi kan ta ansvar.

Sikre jorda.

Trygge maten.

Stille krav til energipolitikken.

Beskytte naturen.

INP velger det siste.

KAPITTEL 15 – HVEM HAR ANSVARET NÅR NOE GÅR GALT?

Den som skaper verdiene, fortjener en kommune som styres med ansvar, åpenhet og respekt.

Når noe går galt i Stavanger, skal det ikke bortforklares eller dyttes nedover i systemet. Det skal tas ansvar. Folk har krav på å vite hvem som har bestemt – og hvem som står til rette når resultatet ikke holder.

Mange i Stavanger kjenner på den samme frustrasjonen. Skolen mangler ro. Helsetjenester svikter. Prosjekter blir langt dyrere enn lovet. Men når folk spør hvem som har ansvaret, får de sjelden et klart svar. Kritikk møtes med forklaringer. Systemet glir unna.

Dette er ikke tilfeldig. Det er et resultat av hvordan byen styres i dag.

Stavanger styres etter formannskapsmodellen. I praksis betyr det at nesten alle partier deler på makten. Det høres inkluderende ut, men konsekvensen er ofte at ansvaret pulveriseres. Når alle har vært med på beslutningene, er det også ingen som står igjen når det går galt.

For vanlige folk oppleves dette slik: Man stemmer ved valg, men etterpå er det uklart hvem man egentlig har gitt makt til. Politikken flyter sammen. Uenighet viskes ut. Og når noe ikke fungerer, er det alltid «systemet» som får skylden.

Slik kan ikke en by styres.

Stavanger trenger et styresett folk forstår. Et styresett der det er tydelig hvem som bestemmer – og lett å stille dem til ansvar. Derfor må styringen endres til en modell der makt og ansvar henger sammen.

Med parlamentarisk styring får byen et byråd som faktisk styrer. Et byråd som legger fram sin politikk, tar beslutninger og står åpent til ansvar. Når byrådet gjør noe bra, skal det få æren. Når det gjøres feil, skal det tas ansvar – uten å gjemme seg bak utvalg, kompromisser og forklaringer.

For deg som innbygger betyr dette noe helt konkret. Du vet hvem som styrer. Du vet hva de står for. Og du vet hvem du kan holde ansvarlig. Når tilliten er borte, kan styringen endres – ikke etter år med bortforklaringer, men når folk sier stopp.

Dette gir også mer ærlighet i politikken. Uenighet blir synlig. Alternativer blir tydelige. Politikk blir et reelt valg – ikke en grå masse der alt avgjøres bak lukkede dører.

Klarere ansvar gir også en bedre kommune. Politikerne tar ansvar for retning og prioriteringer. Administrasjonen får tydelige oppdrag å gjennomføre. Når noe går galt, vet alle hvor ansvaret ligger. Det gir mindre spill, mindre tåkeprat og mer handling.

Dette handler ikke om makt for maktens skyld.

Det handler om ansvar der makten er.

Når folk mister tillit til politikken, er det ofte fordi ingen står til rette. Alt flyter. Ingen eier beslutningene. Det må ta slutt.

Stavanger fortjener et styresett folk kan forstå, følge med på og holde ansvarlig. Et styresett der det er mulig å stille spørsmålet:

Hvem bestemte dette?

– og faktisk få et ærlig svar.

Dette er forskjellen på politikk som forklarer – og politikk som tar ansvar.

KAPITTEL 16 - Naturvern og miljø – Ansvar der det faktisk virker

Stavanger skal være en ren, trygg og grønn by å leve i. Naturen rundt oss, fjorden vi bruker, luften vi puster i og nærmiljøene vi bor i er ikke kulisser. Det er grunnlaget for helse, trivsel og livskvalitet. Derfor må natur- og miljøpolitikken handle om det vi faktisk kan forbedre – ikke om dyre symboler som først og fremst gjør hverdagen vanskeligere for folk.

Miljø handler om det nære. Om rent vann, ren luft, ryddige nærområder, mindre forurensning, gode grøntområder og natur som tas vare på. Det handler om konkrete problemer folk ser og kjenner på kroppen.

I Stavanger betyr dette tydelige prioriteringer. Fjorder, sjøområder og kystlinje skal holdes rene. Utslipp som påvirker helse og natur skal møtes med krav og opprydding. Parker, friområder, turstier og nærnatur skal vernes mot bit-for-bit-nedbygging.

Når grønne områder forsvinner, mister folk mer enn natur. De mister møteplasser, rekreasjon, trygghet og pusterom i hverdagen.

INP vil føre en miljøpolitikk som samler folk – ikke splitter dem. Vi tror mer på praktiske løsninger enn moralske pekefinger. Det skal være lettere å ta gode valg, ikke dyrere å leve vanlige liv.

Når politikken straffer folk uten målbar effekt, svekkes både tilliten og oppslutningen om miljøarbeidet.

Stavanger har sterke fagmiljøer, industri og teknologikompetanse. Den kraften skal brukes til løsninger som virker: bedre avfallshåndtering, renere transport, energieffektive bygg, smartere ressursbruk og mindre lokal forurensning.

Vi sier ja til gjenbruk, sirkulær økonomi og opprydding. Vi sier ja til naturvern der natur faktisk trues. Vi sier ja til teknologi som reduserer utslipp uten å svekke hverdagen.

Men vi sier nei til symbolsk klimapolitikk der regningen sendes til innbyggerne mens effekten uteblir.

Vi sier nei til avgifter som rammer vanlige familier først.

Vi sier nei til vedtak som ser fine ut på papiret, men ikke virker i virkeligheten.

Stavanger skal være en by som tar vare på det vi faktisk har ansvar for. En by som rydder opp etter seg selv. En by som beskytter naturen, styrker nærmiljøene og setter innbyggernes livskvalitet først.

Dette er et ærlig valg.

Ikke flere dyre symboler.

Ikke mer politikk for overskrifter.

Men konkret handling der folk bor.

Natur kan vi beskytte.

Miljø kan vi forbedre.

Og folk kan vi alltid velge å stå opp for.

INP velger det siste.

KAPITTEL 17 - FLYKTNINGER, ANSVAR OG KOMMUNENS GRENSER

En kommune som står støtt økonomisk kan hjelpe på en måte som både er riktig og mulig.

Stavanger skal være en by som hjelper mennesker i nød. Når mennesker flykter fra krig og uro, er det naturlig å kjenne på ansvar og medmenneskelighet. Mange har funnet trygghet her, og det er gjort med vilje til å stille opp.

Men hjelp må være mulig for å være riktig. Dette handler ikke om mennesker – det handler om kapasitet.

En kommune kan ikke hjelpe flere enn den faktisk har ressurser til å følge opp på en verdig måte. I dag er Stavanger hardt presset. Skolene mangler ressurser. Helse- og omsorgstjenestene går på strekk. Eldreomsorgen kjemper for å gi folk den verdigheten de fortjener. Når kapasiteten allerede er sprenget, rammer ytterligere belastning både dem som kommer og dem som bor her.

Det er ikke hjerteløst å si stopp. Det er ansvarlig.

Å ta imot mennesker uten å kunne gi trygg skolegang, god helsehjelp, bolig og reell integrering, er ikke solidaritet. Det er symbolpolitikk. Og den skaper frustrasjon, utenforskap og slit – både for flyktingene og for lokalsamfunnet.

Når budsjettene presses, skjer det samme hver gang. Det kuttes i skole, helse og eldreomsorg. Barn får mindre oppfølging. Eldre får mindre tid. Ansatte må løpe enda fortere i en allerede krevende hverdag. Det er vanlige folk som betaler prisen.

Derfor må kommunen kjenne sine egne grenser. Mottak av nye flyktinger må settes på pause inntil kapasiteten igjen er til stede til å gi et forsvarlig og verdig tilbud. Dette handler ikke om hvor mennesker kommer fra, men om hva kommunen faktisk klarer å levere uten at kvaliteten bryter sammen.

Staten må ta et langt større ansvar. Beslutninger om mottak kan ikke tas uten at bolig, skole, helse og oppfølging finansieres fullt ut over tid. Kommunene kan ikke sitte igjen med regningen for vedtak de ikke har kontroll over.

Stavanger skal være en trygg by – for alle som bor her. Det krever ærlighet om kapasitet, vilje til å si ifra når grensene er nådd, og ansvar for helheten.

Å ta ansvar betyr også å si: Nå må vi puste. Nå må vi sikre kvaliteten i det vi allerede leverer. Nå må vi ta vare på fellesskapet slik det faktisk er.

Dette er ikke mangel på medmenneskelighet.

Det er respekt for mennesker – og ansvar for kommunen.

KAPITTEL 18 – NÅR HVERDAGEN BLIR AVGIFTSBELAGT

Folk skal fram – ikke flås

Bypakkene ble solgt inn som noe som skulle gi bedre byer, mindre kø og enklere hverdager. For mange har resultatet blitt det motsatte. Flere bommer, dyrere parkering og stadig nye avgifter gjør hverdagen tyngre å bære.

Dette handler ikke om folk som kjører bil fordi de vil. Det handler om folk som må.

Jobben ligger der den ligger. Barn skal leveres og hentes. Foreldre trenger hjelp. Håndverkere skal mellom oppdrag. Småbedrifter må få varer fram. Livet lar seg ikke styre etter politiske modeller.

Når målene ikke nås, er det sjelden systemene som stilles spørsmål ved. Det er innbyggerne som får regningen. Litt dyrere hvert år. Litt mindre handlingsrom. Litt mer press.

Over tid svekker dette både privatøkonomien og tilliten til politikken.

INP mener dette er feil vei å gå.

Transportpolitikk skal gjøre hverdagen lettere – ikke dyrere. Den skal ta utgangspunkt i hvordan folk faktisk lever, ikke hvordan noen ønsker at de burde leve.

Vi sier nei til en politikk der avgifter brukes som hovedverktøy for å presse fram endring.

Folk skal ha reelle valg – ikke økonomisk tvang.

INP vil stoppe videre innføring av nye bommer, urimelige takstøkninger og generell parkeringspolitikk som først og fremst brukes for å jage bilen bort uten fungerende alternativer.

Ingen skal straffes økonomisk fordi de må komme seg på jobb.

Ingen småbarnsfamilier skal presses fordi hverdagslogistikken krever bil.

Ingen eldre skal få vanskeligere besøk fordi parkering gjøres til luksus.

Kollektivtrafikken skal bygges ut før nye byrder legges på folk. Busser og tog må gå når folk jobber, ikke bare når rutetabellen ser pen ut. Skiftarbeid, helger, ytterområder og familieliv må tas på alvor.

Bil og kollektiv er ikke fiender. En god by gir folk valgmuligheter.

INP vil sikre at nødvendig bruk av bil ikke brukes som salderingspost når politiske mål ikke nås.

Når staten setter mål, må staten også ta regningen. Nasjonale krav kan ikke veltes over på kommuner og innbyggere gjennom lokale avgifter.

Det skaper mistillit og større forskjeller.

Innbyggerne skal få reell innflytelse før nye avgifter innføres. Konsekvensene skal legges ærlig fram – i klart språk, ikke skjult i rapporter få leser.

Målet er ikke flest mulig biler.

Målet er at folk skal komme seg til jobb, skole, fritid og omsorg uten at hverdagen blir stadig vanskeligere.

INP vil ha en samferdselspolitikk bygget på tillit, sunn fornuft og respekt for vanlige liv.

Ikke mer pisk.

Ikke mer flåing.

Ikke mer politikk mot folk.

Men løsninger som virker.

KAPITTEL 19 – SAMFERDSEL OG KOMMUNALE VEIER

En kommune henger sammen når folk kommer seg fram

Stavanger er én kommune. Da må hele kommunen også henge sammen i praksis. Veier, ferger, broer, kollektivtrafikk, parkering og vedlikehold er ikke små detaljer i budsjettene. Det er selve hverdagen til folk. Når samferdselen svikter, stopper arbeidsreiser, familieliv, næringsliv og trygghet opp.

Samferdsel handler ikke bare om asfalt og linjer på et kart. Det handler om å kunne komme seg til jobb i tide, levere barn i barnehage, besøke familie, få varer fram til bedrifter og vite at eldre og syke kommer seg dit de skal. En kommune fungerer først når folk faktisk kommer seg fram.

Stavanger har vokst og blitt større. Etter sammenslåingen må hele kommunen sees under ett. Øyene, bygdene, bydelene og sentrum skal ikke behandles som ulike verdener. De skal bindes sammen av løsninger som virker.

Kommunale veier skal holdes i orden. Hull i veien, dårlig asfalt, manglende vedlikehold, svake veilys og forsømt grøftekant er ikke bare irritasjon. Det handler om sikkerhet, fremkommelighet og respekt for innbyggerne. Små problemer skal tas tidlig før de blir store og dyre.

Vinterberedskap og renhold må fungere. Snørydding, strøing, soping og vedlikehold skal ikke komme som en overraskelse hver sesong. Folk skal kunne stole på at kommunen er forberedt når været skifter.

Parkering er en del av samferdselen. Folk bruker bil fordi de ofte må, ikke fordi de vil. Derfor skal parkering planlegges med sunn fornuft. Det skal være mulig å handle, besøke sentrum, levere barn, utføre håndverkstjenester og besøke eldre uten at hverdagen gjøres unødvendig vanskelig.

Kollektivtrafikken skal være et reelt alternativ. Busser må gå når folk trenger dem, ikke bare når det ser fint ut i planer. Ruter må tilpasses arbeidstid, skolehverdag, fritidsliv og skiftarbeid. Hele kommunen skal ha tilgang til løsninger som fungerer i praksis.

Øysamfunnene er en del av Stavanger og skal behandles deretter. Vassøy har i generasjoner levd med sårbar forbindelse og gjentatte diskusjoner uten avklaring. INP vil arbeide for en varig løsning som binder Vassøy tettere til byen. Bru til Vassøy skal utredes og vurderes seriøst som et framtidsrettet grep for bosetting, beredskap, næringsliv og hverdagsfrihet.

Samferdsel handler også om beredskap. Når ulykker skjer, vær slår inn eller forbindelser brytes, må kommunen ha robuste løsninger. Flere alternative forbindelser og god standard på veinettet er en trygghet for hele Stavanger.

Vi vil prioritere vedlikehold før forfall, fremkommelighet før symbolpolitikk og løsninger før nye problemer. Stavanger skal være en kommune der sentrum, bydeler, øyer og bygder henger sammen.

For når folk kommer seg fram, kommer også kommunen framover.

ET VALG SOM BETYR NOE

Når du sitter her og leser dette, handler det egentlig ikke om politikk. Det handler om deg. Om hverdagen din. Om livet du står i.

Om hverdager som er fulle før de har begynt. Om ansvar som ikke kan utsettes. Om barn som skal trygt av gårde, foreldre som trenger mer hjelp enn før, og en kropp og et hode som skal holde hele veien.

Det handler om å vite at barnehagen faktisk har tid.

At skolen gir ro, ikke uro.

At helsetjenestene svarer når du trenger dem – ikke når det passer systemet.

At ungdom ikke skyves unna, men tas på alvor.

At studenter ikke bare brukes i fine brosjyrer, men får boliger, muligheter og en by som fungerer også for dem.

At eldre blir møtt som mennesker, ikke som kostnader.

Dette programmet er skrevet med hverdagen i sentrum. Ikke med store ord, men med forståelse for alt det som må fungere for at livet skal henge sammen.

For når ting ikke virker, er det ikke abstrakt.

Det merkes i magen. I stresset. I søvnen. I følelsen av å stå alene.

Og når ting virker, merkes det også.

Da senker skuldrene seg litt.

Da blir det lettere å stå i jobben.

Da blir det lettere å studere og bygge framtid her.

Da føles livet mer håndterlig.

Stavanger er ikke planer og budsjetter.

Stavanger er mennesker som står opp hver morgen og får ting til å gå rundt.

Som jobber, skaper verdier, tar ansvar og bryr seg.

Som lærer, utdanner seg og drømmer om å skape noe nytt.

Politikk betyr noe først når det gjør hverdagen litt lettere å leve.
Når kommunen er til å stole på.
Når systemet jobber for deg – ikke omvendt.

Dette er et valg som betyr noe.
Ikke for politikerne.
Men for livet du lever.

Hva slags Stavanger vil du ha?
INP kan hjelpe deg!

<https://inpartiet.no>

e-post: jan.inge.selvik@ionp.no